పేడియా మావయ్య పొదుపు పథకం

"ఏమిట్రా! చూద్దాం అంటున్నాడు మీ నాన్న" అన్నాడు పేడియా మావయ్య లోపలికి వస్తూ. పేడియా మావయ్య అంటే వాకింగ్ ఎన్‌సైక్లోపేడియా అన్నమాట. అలా అని మా చిన్న మావయ్య పిలుస్తాడు. పేడియా మావయ్య ... మా పెద్ద మావయ్య. ఎకనమిక్సు లెక్చరర్‌గా పని చేస్తున్నాడు.

మా పెద్ద మావయ్యకి ప్రపంచంలో తెలియని విషయం లేదు. అకాలీ ఆందోళన మొదలు అంతరిక్ష ప్రయాణాలదాకా ఏ విషయం గురించైనా అనర్గళంగా మాట్లాడగలడు.

"వీడికి కాలేజీలో చేరేప్పటికి సైకిలు కావాలిట. ఇప్పుడు డబ్బు లేదు, చూద్దాం అంటున్నాను" - అన్నారు నాన్న.

ఈ ఏడాదితో నా స్కూలు చదువు పూర్తయిపోతుంది. కాలేజీ మా ఇంటికి చాలా దూరంగా వుంది.

"డబ్బు ఉండడమనేది ఎప్పుడూ ఉండదు బావా! సరిగా మానేజ్ చేసుకోపోతే బిర్లాగారి జేబులోకూడా పావలా ఉండదు. అంతా మనం చేసుకోడంలో వుంది" అన్నాడు పెద్ద మావయ్య, డబ్బు లేకపోవడానికి మా అజాగ్రత్త కారణమన్నట్లు.

"పోనీ నువ్వు మా వ్యవహారాలు కొంతకాలంపాటు నడిపించి చూడకూడదూ! మావల్ల కావటంలేదు" అన్నారు నాన్న నవ్వుతూ.

"నే చెప్పిన మాట మీరందరూ వింటే వీడికి సైకిలే కాదు, ఒరే మురళీ, నీకు ఓ టి.వి. కూడా కొనిస్తాను" అన్నాడు పెద్ద మావయ్య, నాకు సైకిలు కొంటానంటే మొహం మాడ్చుకు కూర్చున్న మా పెద్ద తమ్ముడితో.

టి.వి అనగానే వాడి మొహం చేటంతయింది. మా ఊళ్లో ప్రస్తుతం టి.వి. రాకపోయినా రిలే స్టేషను దగ్గరలో పెడితే మాకు టి.వి. వస్తుంది.

ఆ రిలే స్టేషను పెట్టేటప్పటికి మా టి.వి. ఇంట్లో సిద్ధంగా ఉంటుంది.

"ఏమిట్రా మీ మావయ్య టి.వి. కొనిపెడతానంటున్నాడు," అంటూ వంటింట్లోకి వచ్చింది అమ్మ చేతులూదుకుంటూ.

అమ్మ కొంగు పట్టుకుని మూడేళ్ల మా చిన్న తమ్ముడు లాగు పైకి లాక్కుంటూ, బిస్కట్లు తింటూ వచ్చాడు.

"నేను కొనిపెట్టనేవ్! ఆ ఆశలేం పెట్టుకోకు. మీ చేత పొదుపు చేయించి కొనిపిస్తాను."

"ఆ చేత్తో నాకు ఓ మిక్సీ కూడా కొనిపెట్టరా! పప్పు రుబ్బలేక ఛస్తున్నాను."

"అదీ కొనిపెడతా నా మాట వింటే."

"వింటాం" అన్నాం అందరం ఏకకంఠంతో.

ఒక నెల రోజులు మా ఖర్చులన్నీ పరిశీలించి పేడియా మావయ్య ఒక పొదుపు పథకం తయారు చేశాడు.

"ఇంట్లో అనవసరమైన ఖర్చులన్నీ తగ్గించెయ్యాలి. అనవసరమైన ఖర్చులేవో లిస్టు రాశాను. ఇవి తగ్గించేస్తే నెలకు కనీసం వంద రూపాయలు పొదుపు చెయ్యొచ్చు," అని ఆర్థిక అత్యవసర పరిస్థితి ప్రకటించాడు పేడియా మావయ్య. "నాలుగు నెలల్లో వీడికి సైకిలూ, సంవత్సరంలో నీకు మిక్సీ..."

"చెప్పు" అంది అమ్మ ఉత్సాహంగా.

"సినిమాలు మానెయ్యాలి."

"మానేస్తాం."

"పనిమనిషిని మాన్పించెయ్యాలి!"

"అంట్లు నువ్వు తోముతావా?"

"నువ్వే తోముతావు. రేపు పప్పు రుబ్బడం మానేయడానికి ఇవాళ అంట్లు తోముతావు," అన్నాడు ఆకాశవాణిలా.

"ఈ మాటలు నా దగ్గర అంటే అన్నావు కాని రేపు పెళ్లయ్యాక మీ ఆవిడ దగ్గరనకు. ఒక్క తాపు తంతుంది," అంది కాని ఒప్పేసుకుంది అమ్మ.

"రెండు, నెయ్యి మానెయ్యాలి. నెయ్యికి, నూనెకి ఆహార విలువల్లో పెద్ద తేడా లేనప్పుడు ఎక్కువ ఖరీదుపెట్టి నెయ్యి ఎందుకు కొనాలి?"

"పాపం చంటి వెధవకైనా పప్పులోకి నెయ్యి వేద్దాంరా."

"వీల్లేదు. అసలు ఈ చంటి వెధవ నెలకు పది రూపాయల బిస్కట్లు, టాఫీలు తినేస్తున్నాడు. వెధవ బిస్కట్లు ఆరోగ్యానికి మంచిది కాదు. వీడికి పాలల్లోకి బోర్న్‌విటా అనవసరం. పాలే బలం కాని బోర్న్‌విటా కాదు. అంచేత బిస్కట్లు, బోర్న్‌విటా కట్."

"చంటి వెధవ పట్టి పాలు తాగడురా అది లేకపోతే," అంది అమ్మ వాడి నెత్తుకుని ముద్దాడుతూ.

తగలబోతున్న దెబ్బ చంటాడికి అర్థం కాలేదు. అంచేత అమ్మని గట్టిగా కౌగిలించుకుని ఓ ముద్దు ఇచ్చి, చేతిలో ఉన్న బిస్కట్టు ముక్క అమ్మ నోట్లో పెట్టాడు, అందరూ నవ్వుతుంటే వాడూ నవ్వుతూ.

మేం అంతా ఏకగ్రీవంగా పొదుపు పథకం ఆమోదించాం. అమ్మ మాత్రం మౌనంగా ఓటు వేసింది.

చంటాడికి ఓటు హక్కులేదు కదా!

నాలుగు రోజుల తర్వాత బోర్న్‌విటా అయిపోయాక అమ్మ చంటాడికి గ్లాసులో పాలుపోసి యిచ్చింది.

వాడు పాలగ్లాసు కేసి చూశాడు అమ్మ బోర్న్‌విటా వేస్తుందేమోనని. అమ్మ ఏం మాట్లాడకుండా తన పని తను చేసుకుంటుంటే వాడు అమ్మ కొంగు పట్టుకులాగి 'అమ్మా! అది' అంటూ బోర్న్‌విటా డబ్బా చూపించాడు.

అమ్మ మూతి తీసి ఖాళీ డబ్బా చూపించి 'తాగు' అంది విసుగ్గా మొహం పెట్టి.

పేడియా మావయ్య పొదుపు పథకం అర్థం కాకపోయినా దాని దెబ్బమాత్రం అర్థమయింది చంటాడికి. బోర్న్‌విటా లేకపోవడానికి, అందరూ ఆ రోజు మాట్లాడుకున్న దానికి సంబంధం ఉందని కూడా వాడికి అర్థమైంది.

వెంటనే ఢాంమని నేలమీద పడిపోయి ఆరున్నొక్క రాగం అందుకున్నాడు.

అమ్మ వాడిని ఎత్తుకోబోతుంటే, పెద్ద మావయ్య కళ్లతోనే వారించి,

వాడిని రెక్క పట్టుకుని గదిలోకి ఈడ్చుకొచ్చి, 'తాగుతావా! తన్నుమంటావా!' అన్నాడు గ్లాసు అందించి.

'తాగను' అన్నాడు చంటాడు ఏడుస్తూ.

"నువ్వు తాగకపోతే నే తాగేస్తా."

చంటాడికి ఉడుకుమోత్తనం వచ్చి పాలగ్లాసు విసిరేసి నేలమీద పడి దొర్లడం మొదలు పెట్టాడు ఏడుస్తూ.

'ఏడు గాడిదా' అన్నాడు పెద్ద మావయ్య కళ్లెర్రజేసి.

'నువ్వే ఏలు గాలిదా' అన్నాడు చంటాడు ఏడుస్తోనే.

"తప్పు! మావయ్యని అలా అనకూడదమ్మా!" అని అమ్మ వాడిని ఊరుకోబెట్టడానికి ప్రయత్నిస్తుండగా చిన్న మావయ్య వచ్చాడు.

అమ్మ చిన్న మావయ్యకు పొదుపు పథకంగురించి చెప్పింది.

"ఏరా బుల్లి నక్సలైటు! డబ్ల్యు.ఇ. పేడియా గారిమీదే తిరగ బడుతున్నావుట్రా" అని తమ్ముడిని గాలిలోకి ఎగరేసి మళ్లీ పట్టుకుని కిత కితలు పెట్టాడు.

పెద్ద మావయ్యకి, చిన్న మావయ్యకి ఓ క్షణంకూడా పడదు.

అంచేత చిన్న మావయ్య రాగానే, 'నే వెళ్లొస్తానే' అని వెళ్లిపోయాడు పెద్ద మావయ్య.

మా ఇంట్లో మొట్టమొదట పేడియాగారిమీద తిరుగుబాటు జెండా ఎగరేసింది ఓటు హక్కులేని మా చిన్నతమ్ముడు.

... మిగిల్చిన పంద రూపాయలు ఒక డబ్బాలో పెట్టి, నేనూ, మురళీ సమయం దొరికినప్పుడల్లా లెక్కపెడుతూ వుండేవాళ్లం. డబ్బులు లెక్కపెడుతుంటే అదో థ్రిల్‌గా వుండేది. అలా లెక్కపెడుతూ కొత్త సైకిలు తొక్కుతున్నట్లు ఊహించుకుంటూ గాలిలో తేలిపోతుండేవాడిని.

"సినిమా హాల్లో చూసినట్లు పాటలు, సినిమాలు మనింట్లో మంచం మీద పడుకుని చూస్తుంటే బలేగా ఉంటుంది కదరా!" మురళి అనేవాడు. "కొన్నాళ్లు పోయాక ఇది అమ్మేసి రంగుల టి.వి. కొనుక్కుందాం రా. అప్పుడు అంతా రంగుల సినిమాయే! గొప్ప మజా వస్తుంది."

మళ్లీ నెల ఇంకో పంద తీసి డబ్బాలో పడేద్దాం అనుకున్నాం కాని

అనుకున్నట్లు రెండు పందలు చెయ్యలేకపోయాం.

పాల ఖర్చు పెరిగింది.

బియ్యం ధర పెరిగింది.

నాన్నగారు ఆఫీసుకి వెళ్లడానికి బస్సు ఖర్చు పెరిగింది.

ఖర్చు అరవై పెరిగి మా డబ్బాలో నూట నలభై మాత్రమే మిగిలాయి.

పేడియాగారు శిఖరాగ్ర సమావేశం జరిపి మళ్లా ఎక్కౌంటు పుస్తకాలన్నీ తిరగేసి మరగేసి పొదుపు ఉద్యమాన్ని ఉధృతం చేశారు.

"బావా! నువ్వు పేపరు మానెయ్యి! ఏ లైబ్రరీలోనో చదువు. ఏమేవ్! నువ్వు వార పత్రికలు, మాస పత్రికలు మానేసేయ్."

"అంట్లు తోమాక అవే కదురా కాలక్షేపం ..."

"అదేం వీలుపడదు."

కొంత లోటు పూడిందికాని బజారు పనులన్నీ చేసే మా మురళికి మూడు నెలల్లో ఉత్సాహం క్రమక్రమంగా తగ్గిపోయింది.

నాలుగో నెల బజారునుంచి నెల సరుకులన్నీ తీసుకొచ్చి ఇంట్లో పడేసి మిగిలిన డబ్బులు మావయ్యకి ఇచ్చాడు నీరసంగా.

"ఏవిట్రా! ఇంతే ఇచ్చావు! కమీషను కొట్టెయ్యలేదు కదా" అన్నాడు మావయ్య అనుమానంగా.

"ఆగష్టు పదిహేను తందానా
అదుక్కు తినమన్నారు తందానా"

నిట్టల బ్రదర్సు వారి పాట లంకించుకున్నాడు మురళి టేబులుమీద దరువు వేస్తూ.

"ఏవిట్రా నీ గొడవ?"

"నూనె పెరిగింది, పంచదార పెరిగింది. పప్పు పెరిగింది. ఉప్పు పెరిగింది" అని పాటగా పాడి, ఇటువంటి పరిస్థితులలో పేడియాగారు సైకిలు కొంటే కొంటారేమో కాని టి.వి. ఈ జన్మకు కొనలేరని తన ప్రగాఢ విశ్వాసమని తెలియజేస్తూ తాయారమ్మ గారి రెండవ కుమారుడు శ్రీశ్రీశ్రీమురళిగారు పేడియాగారి పొదుపు పథకానికి మద్దతు ఉపసంహరించు

కుంటున్నారని ఉద్ఘాటించాడు మా మురళి.

మురళి తిరుగుబాటు చేసినతర్వాత పెద్దమావయ్య కొంచెం అదిరాడు. మళ్లీ లెక్కలు చూసి జుట్టు పీక్కున్నాడు కాని తగ్గించడానికి అనవసర ఖర్చులేవీ కనుపించలేదు.

అయినా ఆ విషయంగురించి తీవ్రంగా ఆలోచించడం మానలేదు.

ఓ రోజు హడావుడిగా ఏదో పుస్తకం తీసుకువచ్చాడు మావయ్య.

"ఏమేవ్ అక్కా! ఇది విన్నావా?" అన్నాడు అమ్మని పిలుస్తూ.

"వస్తున్నా! చారులో పోపు పెట్టనీ" అంది అమ్మ వంటింట్లోంచి.

"ఏమిట్రా నీ గొడవ" అన్నారు నాన్న నవ్వుతూ.

"మన ఖర్చులో దాదాపు మూడో వంతు తగ్గించెయ్యొచ్చు బావా" అన్నాడు మావయ్య సంతోషంగా. "ఎలా?" ఆశ్చర్యపోతూ అడిగారు నాన్న.

"ఈ పుస్తకం చూడు బావా! మనం మనకి కావలసిన దానికంటే ఎక్కువే తింటాంట. మనం తినే దాంట్లో మూడో వంతు తగ్గించేసినా మన ఆరోగ్యానికి ఏమాత్రం హాని కలుగదన్న మాట. ఉదాహరణకు ఈ గాడిదలు ... "నన్నూ, తమ్ముళ్లనీ చూపిస్తూ అన్నాడు: "...మూడు పూటలా మెక్కేబదులు రెండు పూటలే..."

వాక్యం పూర్తి చెయ్యకుండానే ''చచ్చానేవ్' అని కేకేసి తల రుద్దుకోవడం మొదలు పెట్టాడు మావయ్య. అమ్మ విసిరిన పోపు గరిటె పేడియాగారి బుర్ర టంగుమనిపించి ఎగిరి నాన్నగారి కుర్చీ దగ్గర పడింది.

"ఇంక వెధవ పథకాలు చెప్పకు."

అమ్మ కళ్లెర్రజేసి హింసాత్మకంగా వాకౌటు చేసింది.

తర్వాత నెల పేడియాగారు నిరుత్సాహంగానే ఎకౌంట్సు తిరగేశారు.

చాలాసేపు ఆలోచించి, వంటింట్లోంచి బూరెల మూకుడు తీసుకొచ్చి హెల్మెట్‌లా నెత్తిమీద పెట్టుకుని గబ గబ మంత్రాలు చదువుతున్నట్లు చదివేశాడు.

"వేరుశెనగ నూనె బదులు పామాయిలు వాడాలి. సాయంత్రం కూరలు మానెయ్యాలి. టిఫిన్సు, పిండివంటలు నిషిద్ధం. కాఫీ మానెయ్యాలి. ఆపైన మీ ఇష్టం" అని వెంటనే బయటకు పారిపోయాడు.

అదీ అమలు జరిపాం.

ఇంకో రెండు నెలలు గడిచాయి..

ఇప్పుడు డబ్బాలో రెండు వందల ఇరవై రూపాయలున్నాయి. ఇదివరకటిలా నేను రోజూ లెక్కపెట్టడం లేదు. మురళి డబ్బా కేసి చూడడం లేదు. పేడియా మావయ్యని చూస్తే వాడు పగలబడి నవ్వుతున్నాడు.

మావయ్య ఓ రోజు ఎక్కౌంటు పుస్తకం తిరగేస్తుంటే, మురళి ప్రవేశించి గుమ్మం దగ్గర నిలబడి 'ఆగష్టు పదిహేను తందానా...' అన్నాడు.

"ఏవిట్రా?" అన్నారు పేడియాగారు భయం భయంగా.

"ఏ కూరా కిలో నాలుగైదుకి తక్కువలేదు."

మావయ్య కొంచెం సర్దుకుని మళ్లీ పుస్తకంలో తల దూర్చబోయాడు.

"ట్రింగ్ ... ట్రింగ్"

పేడియాగారు అదిరిపడ్డారు మళ్లీ.

"కిరసనాయిలు మార్కెట్లో లేదు. బ్లాకులో కొంటే రెట్టింపు."

పేడియాగారు జుట్టు పీక్కుంటుంటే మళ్లీ "ట్రింగ్...ట్రింగ్" అని ఏవిటని అడక్కుండానే చెప్పాడు మురళి.

"బొగ్గులు ఏడు రూపాయలు, ఉల్లిపాయలు మూడు రూపాయలు, కట్టెలు పది రూపాయలు పెరిగాయి."

ఇక మురళిని తప్పించుకోవడానికి నాన్న దగ్గరికి పరిగెట్టాడు మావయ్య.

"దారుణంగా పెరిగిపోతున్నాయి ధరలు," అన్నారు నాన్న నిట్టూరుస్తూ.

"ఎందుకు పెరగవు? ఏదైనా వస్తువు కనిపిస్తే చాలు చేతిలో డబ్బుందికదా అని కొనెయ్యడానికి ఎగబడతారు. ఓ నెలపాటు దేశంలో అందరూ తిండి మానేస్తే ధరలు చచ్చినట్టు పడిపోతాయి. సింపుల్ లా ఆఫ్ సప్లయ్ అండ్ డిమాండ్.

"వీడికి అన్నీ తెలుసు కాని బుర్రే లేదే" నాన్న అమ్మతో అని మావయ్యకేసి తిరిగి, "ఒరే నీ ప్లానులోంచి నన్ను కూడా తీసెయ్యరోయ్" అన్నాడు.

ఇంక సైకిలుకోసం ఎదురుచూస్తున్న నేనొక్కడినీ మిగిలాను కాబోలు. నా దగ్గర కొచ్చాడు పెద్ద మావయ్య.

"మరి ఈ రెండొందలు ఏం చేద్దాంరా?"

"అలా ఉంచు! మేమందరం రేపు గుండు గీయించుకునేందుకు ఓ రెండొందలైనా ఉండొద్దా?" అన్నాను ఉడుకుమోత్తనంతో.

"ఏవిటా వెధవ మాటలు?" అమ్మ మందలించింది.

"వాడు చెప్పేదీ నిజమేనే! ధరలు అలా మండిపోతున్నాయి," అన్నారు నాన్న.

"ధరలు పెరిగాయి, ధరలు పెరిగాయి అని గోలే కాని మీ జీతాలు పెరగలేదూ!" మావయ్య కోపంగా అన్నాడు.

"జీతాలు ఇంటి కప్పు దాకా ఎదుగుతే, ధరలు ఆకాశానికి ఎగురుతున్నాయి," అంది అమ్మ దిగులుగా.

"ఏవిటేవ్! విప్లవ కవిత్వం వినిపిస్తున్నావు, సామాజిక స్పృహ ఎక్కువైందా?" మావయ్య వెటకారంగా అన్నాడు.

"సమాజంలో ఉండే ఎవడికైనా సామాజిక స్పృహ ఉంటుంది, నీలాటి ఉష్ట్రపక్షులకి తప్ప!" అంది అమ్మ మండిపడుతూ.

"ఓం శాంతి, శాంతి, శాంతి" అన్నాను నేను అమ్మకి, మావయ్యకి మధ్య నిలబడి.

★ ★ ★

ఇది జరిగి రెండు సంవత్సరాలైంది.

మేం సైకిలు కొనలేదు. టి.వి. కొనలేదు. అద్దె తక్కువని కాలేజీకి ఇంకా దూరమైనా చాలా చిన్న ఇంట్లోకి మారాం.

నేనిప్పుడు కాలేజీలో చదువుతున్నాను. నాకు లోకం చాలామటుకు అర్థమవుతోంది.

"మగ వెధవలు, వీళ్ల బట్టలు నేను కుట్టలేను," అని అమ్మ కుట్టు మిషను అమ్మేసింది కాని అది నిజం కాదని నాకు తెలుసు.

"మన దగ్గర దాచుకోడానికి ఏమున్నాయే?" అని నాన్నగారు

గా(డెజ్ బీరువా అమ్మేశారు కాని అదీ అబద్ధమని నాకు తెలుసు.

అమ్మ మెడలో ఇప్పుడున్న గొలుసు బంగారంది కాదని, అసలు గొలుసు మురళిని కాలేజీలో చేర్చినపుడు అమ్మేశారని నాకు తెలుసు.

నాన్న చొక్కాలు, మా లాగులు మార్చి కుట్టిన బట్టలు వేసుకుని చంటాడు బుడబుక్కలాడిలా ఇంట్లో తిరుగుతుంటే అమ్మ మా అందరితో పాటు విరగబడి నవ్వుతుంది కాని సగం పాలు, సగం నీళ్ళు కలిపి వాడి లెక్క ప్రకారం గ్లాసుడు పాలు మౌనంగా ఇస్తున్నప్పుడు ఆ మౌనం మాట్లాడే మాటల అర్థంకూడా నాకు తెలుసు.

చాలామందితో పోల్చి చూసుకుంటే మా పరిస్థితి కొంచెం మెరుగే అయినా పైస పైస పొదుపు చేసి మేం దాస్తున్న సంచీకి అడుగు లేదని కూడా అర్థమైంది.

అడ్డులేకుండా ధరలు పెరుగుతుంటే అందరూ నష్టపోవడం లేదని కొత్తగా లేస్తున్న సినిమాసెట్టింగులలాంటి మేడలు చూస్తే తెలుస్తోంది.

కాని ఇంతవరకు స్పష్టంగా తెలియనిది ఒక్కటే.

దేశం అందరిదీ అయినప్పుడు కొందరు అగాధాల్లోకి ఎలా దిగజారిపోతున్నారో, కొందరు తారాజువ్వల్లా పైపైకి ఎలా ఎగరగలుగుతున్నారో నాకు అర్థం కావడం లేదు.

మీరు మాకంటే బాగా చదువుకున్నవారు, లోకం తెలిసిన మేధావులు కదా! మీకేమైనా తెలుస్తోందా?

మీకు తెలిస్తే నిజాయితీతో మాకు నిజం చెబుతారా?

['ఆంధ్రప్రభ' సచిత్రవారపత్రిక, 5-10-84, సౌజన్యంతో...]

★ ★ ★

కథా నిలయం
1503
శ్రీకాకుళం